

Schorecotopen van de Schelde: Aanzet tot ontwikkeling van één schorecotopenstelsel voor Vlaanderen en Nederland

Alexander Van Braeckel, Bart Vandevoorde & Erika Van den Bergh – INBO

Beleidsvragen

- Waar kan welk type habitat voorkomen?
- Welke habitatfactoren zijn echt belangrijk?
- Wat is de respons van de habitats op bepaalde ingrepen?

Om het nodige voorspelinstrumentarium uit te bouwen moeten we over bepaalde graadmeters beschikken om de beleidsdoelen concreet en controleerbaar te maken.

Onderzoeksvragen

Bepalen van het voorkomen van schorvegetaties in relatie tot standplaatsfactoren (saliniteit, overspoelingsregime);

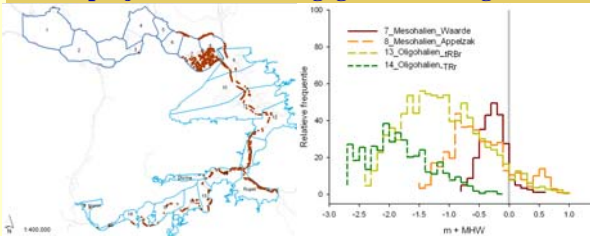
- Aanzet geven tot een generiek schorecotopenstelsel langsheen de volledige estuariene Scheldegradiënt.

FYSIOTOOP = abiotische eenheid bepaald door belangrijke abiotische variabelen die voor het volledige gebied beschikbaar zijn.
ECOTOOP = een ruimtelijk eenheid homogeen qua vegetatiestructuur, successiestadium en abiotische eenheid (fysiotoop) die voor de biota van belang zijn.

Project

In dit project is een aanzet gegeven tot één generiek schorecotopenstelsel voor de Wester- en Zeeschelde.

Figuur 1 a) Voorkomen van Zeebies/Heen langs de Schelde, b) Verschuiving van het verticaal bereik tov GHW

Verkennde analyse :

- validatie huidig gebruikte schorecotopenstelsel ZES (1996) voor de Westerschelde op basis van de verticale gradiënt (m tov GHW);
- verandering in aandeel halotolerante en zoete zone langsheen de volledige zout-zoetgradiënt van het Schelde-estuarium;
- verschuiving verticaal bereik van plantensoorten (figuur 1) langsheen de zout-zoetgradiënt van het Schelde-estuarium.

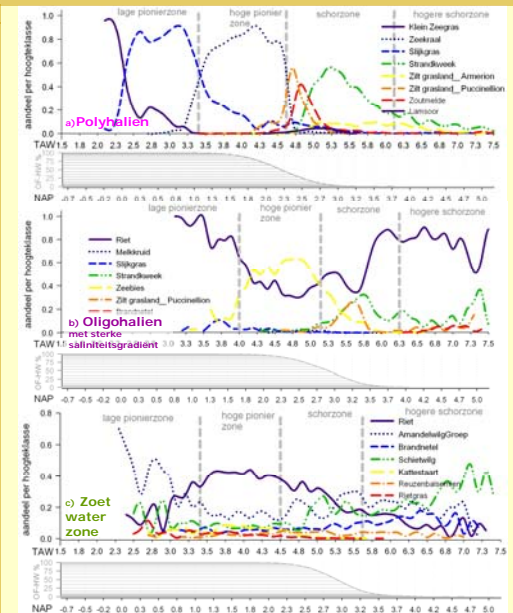
Analyse methode op Schelde ecosysteem-niveau:

Frequentieanalyse uitgevoerd naar voorkomen van vegetatietypen in functie van saliniteit en het overspoelingsregime;

- **Saliniteit** en gerelateerde variabelen => onderverdeling Schelde-estuarium in 20 trajecten, gedefinieerd voor de OMES ecosysteemmodellering (Meire et al. 1997)
- **Overspoelingsregime** van een gegeven plaats => hoogte afgeleid uit digitaal hoogtemodel en geïnterpoleerde getijdenmerken getijfrequentie en hoogte tov GHW.

Schorfysiotoepen & vegetaties => aanzet naar schorecotopen

- Belangrijkste schorfysiotoepen: pionierzone, schorzzone en hogere schorzzone, laatste is overgangsecotoop buiten springtij-invloed maar in invloedssfeer van hoge bovenafvoer (met rivierbegeleidende ecotopen) en/of stormevents (vloedmerkgemeenschappen);
- Kenmerkende vegetatietypes (figuur 2):
 - **polyhaliene zone:** Engels slijkgras in lage en Zeekraal in hoge pionierzone, zilte graslanden (*Puccinellion*, *Armerion*) en Strandkweek op schorzzone;
 - **oligohaliene zone** met een sterke saliniteitsgradient: Zeebies en Riet in pionierzone, naast rietdominantie in schorzzone;
 - **zoete zone:** Riet vnl. in pionierzone, wilgenstruweel en -bos domineert in schorzzone. Exoot Reuzenbalsemien doet in stroomopwaartse richting meer en meer zijn intrede.

Figuur 2 Voorkomen van enkele karakteristieke vegetaties tov hoogte (TAW, NAP) en de relatieve overspoelingsfrequentie naast de afgeleide fysiotoepen voor a) de polyhaliene (OMES1), b) de oligohaliene zone met sterke saliniteitsgradient (OMES 9) en c) de zoetwaterzone (OMES17)

Conclusies onderzoek

- De theoretische onder- en bovengrens voor schorvorming zijn belangrijke indicatoren voor schorpotentie. Deze verdienen een eenduidige grensoverschrijdende definitie;
- Overspoelingsduur als variabele ipv overspoelingsfrequentie laat meer differentiatie toe mbt 'nieuwe' of 'gewijzigd' ecotopen met gereduceerd of asymmetrisch getij;
- Te onderscheiden schorfysiotoepen: pionierzone, schorzzone en hogere schorzzone; binnen de pionierzone (< ~GHW) => lage en hoge pionierzone;
- Grensoverschrijdende vegetatiekarteringen gecombineerd met geomorfologische kenmerken en onderverdelingen binnen 'climax' vegetaties => betere afstemming en effect/impact relatie omtrent schorecotopen.

Aanbevelingen voor de toekomst

- **Gerichte analyse distributiepatronen van vegetatietypen op ecosysteemniveau;**
- **Gebiedspecifiek onderzoek naar het belang van bijkomende factoren (geomorfologie, bodem,...)**
- **Verschil onderzoeken tussen de werkelijke en de berekende overspoelingsregimes**
- **Update van getijcurves**